

Mikael Hidén

PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA 11.6.2024 KELLO 8.00
HE 53/2024 vp laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin
maahantulon torjumiseksi

Täysistunto on lähetekeskustelussa lähettänyt esityksen hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto. Valiokuntien työnjako asian valmistelussa on siten lähtökohtaisesti sellainen, että perustuslakivaliokunnan tehtävänä lähinnä on lausua lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta ja suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin ja lakiehdotuksen yksityiskohtien asianmukaisuuden ja toimivuuden arviointi kuuluu lähinnä hallintovaliokunnalle. Esitetty lakiehdotus, joka tähtää lain säätämiseen poikkeuslakina, on kuitenkin sisällöltään ja perusteluiltaan sellainen, että myös perustuslakivaliokunta voi joutua lausunnossaan tavallista enemmän arvioimaan yksityiskohtia.

Esityksen alkusivun mukaan nyt ehdotetussa laissa ”säädetäisiin edellytyksistä, joiden vallitessa valtioneuvoston yleisistunto voisi päättää rajoittaa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamista rajatulla osalla Suomen valtakunnanraja ja sen välittömässä läheisyydessä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi.” Ehdotetussa laissa on seitsemän pykälää, koko esityksen pituus on 108 sivua ja suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskevan luvun pituus on n. 34 sivua. Kuten nämä numerotiedotkin antavat ymmärtää, esitys on huolella laadittu ja juridinen argumentaatio pyritty esittämään monipuolisesti ja avoimesti. Minusta suhtautuminen argumenttien huolelliseen esittämiseen on perusteluissa kiitettävää, vaikka en olekaan, kuten myöhempanä ilmenee, kaikesta juridisesta argumentaatiosta samaa mieltä perustelujen kanssa.

Käsittelen seuraavassa ensin poikkeuslain säätämistä ja siihen liittyviä - tai siihen esityksessä liitettyjä - kysymyksiä. Otan sen jälkeen ilman erityistä järjestystä esille joitakin osakysymyksiä tai yksityiskohtia, jotka mielestäni ansaitsevat vielä huomiota lakiehdotuksen käsittelyssä.

- - - - -

Tarkastelen aluksi poikkeuslakia ja poikkeuslain säätämismahdollisuutta kotimaisen valtiosäännön piirteiltään tuttua instituutiona ja sen jälkeen poikkeuslain mahdollista merkitystä Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden täyttämiseksi. Poikkeuslakien säätämismahdollisuus on autonomian ajan loppuvuosikymmeniltä periytyvä suomalaisen valtiosäännön erityissäännöstö. Sen sisältöä ja sen käyttämisen rajoja voidaan tässä ehkä parhaiten osoittaa lainauksilla perustuslain säätämisyjärjestystä koskevan PL 73 §:n perusteluista perustuslain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä. Säännöksen perusteluissa todettiin mm.(HE 1/1998 vp, s.124-125):

”Perustuslakiuudistuksen yhteydessä ehdotetaan säilytettäväksi mahdollisuus niin sanottujen poikkeuslakien säätämiseen. Poikkeuslailla tarkoitetaan perustuslain säätämisyjärjestyksessä säädettyä lakia, joka perustuslain sanamuotoa muuttamatta merkitsee asiallista poikkeusta perustuslaista.Poikkeuslakimahdollisuuden keskeisen valtiosääntöisen merkityksen kannalta on perusteltua, että se ilmenee suoraan perustuslain säätämisyjärjestystä koskevasta hallitusmuodon pykälästä.

Ehdotetussa 1 momentissa poikkeuslakimahdollisuuden käyttöalaa rajattaisiin käyttämällä ilmaisua ”perustuslakiin tehtävä rajattu poikkeus”. Ilmaisua ”rajattu poikkeus” viittaa ensi sijassa poikkeuksen alan asialliseen rajoittamiseen. Poikkeuslain tulee olla selvästi rajattu suhteessa perustuslain kokonaisuuteen. Ilmaisulla ei sinänsä kuitenkaan viitata jonkin lakiehdotuksen perustuslaista poikkeavien säännösten lukumäärään. Vaatimus poikkeuksen rajatusta luonteesta merkitsee, ettei poikkeuslailla voida puuttua perustuslain keskeisiin ratkaisuihin, kuten perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuteen ja eduskunnan asemaan ylipäätään valtioelimenä.....”

Esityksestä antamassaan mietinnössä perustuslakivaliokunta kommentoi poikkeuslakimahdollisuuden käyttöalaa lyhyesti seuraavasti (pevm 10/1998 vp, s.22):

”Poikkeuslakimahdollisuuden käyttöalaa rajataan käyttämällä ehdotuksessa ilmaisua ”perustuslakiin tehtävä rajattu poikkeus”. Ilmaisua viittaa perustelujen mukaan ensi sijassa poikkeuksen alan asialliseen rajoittamiseen. Poikkeuslailla ei siten voida puuttua perustuslain keskeisiin ratkaisuihin. Ilmaisulla ei toisaalta viitata jonkin lakiehdotuksen perustuslaista poikkeavien säännösten määrään.”

:Perustuslain säätämisasiakirjoissa on siis käsitelty poikkeuslakeja koskevan uuden ”rajattu poikkeus”-vaatimuksen sisältöä ja katsottu, että kysymys ei ole

perustuslaista poikkeavien säännösten määrästä, vaan kahdesta poikkeusten sisältöä koskevasta kriteeristä: poikkeuslain tulee olla selvästi rajattu suhteessa perustuslain kokonaisuuteen ja poikkeuslailla ei voida puuttua perustuslain keskeisiin ratkaisuihin kuten perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuteen tai eduskunnan asemaan ylimpänä valtioelimenä. Jos tarkastellaan näin kuvattujen edellytysten toteutumista nyt käsiteltävänä olevassa ehdotuksessa, voidaan yleisarviona helposti päätyä siihen, että edellytykset täyttyvät, toisin sanoen poikkeuslain ala on selvästi rajattu suhteessa perustuslain kokonaisuuteen eikä poikkeuslaki puutu perustuslain keskeisiin ratkaisuihin, joista esimerkkinä on säätämisasiakirjoissa mainittu perusoikeusjärjestelmän kokonaisuus ja eduskunnan asema ylimpänä valtioelimenä. Poikkeuslain soveltaminen on tässä myös ajallisesti, alueellisesti ja sisältöjen puolesta rajattu. Toisaalta on huomattava, että poikkeuslain soveltaminen koskee kohteena olevien yksilöiden asemassa oleville hyvin merkittävien ihmisoikeuksien turvaa ja että kohteeksi joutuvien yksilöiden määrä voi nousta huomattavan suureksi. Viitaten erityisesti siihen, miten säätämisasiakirjoissa on kuvattu PL 73 §:n 1 momentissa tarkoitetun rajattu poikkeus-kriteerin sisältöä, katson kuitenkin, että hallituksen lakiehdotuksessa ehdotettua lakia voidaan pitää PL 73 §:ssä tarkoitetulla tavalla ehdotuksena ”perustuslakiin tehtävästä rajatusta poikkeuksesta”.

Juuri todettuun on kuitenkin liitettävä varauksia. Kuten myöhempana tarkemmin esitetään, poikkeuslaki tai mikään muukaan kansallinen säädös ei voi vapauttaa valtiota täyttämästä valtiota sitovista kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista johtuvia vaatimuksia. Ne olisivat siten voimassa ja noudatettavina myös ehdotetun poikkeuslain soveltamistilanteissa. Tässäkään ei sinänsä tarvitsisi olla mitään ongelmaa, mutta olen ymmärtänyt niin, että poikkeuslain soveltamistilanteissa on tarkoitettu sovellettavan vain poikkeuslain säännöksiä (ts. poikkeuslailla poiketaan perustuslakiin sisältyvistä perusoikeussäännöksistä). Jos poikkeuslain kuitenkin katsottaisiin merkitsevän myös kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista johtuvien vaatimusten pois jäämistä (miten se olisi perusteltavissa?) jouduttaisiin ehdotetun poikkeuslain merritystä yksilön oikeuksien kannalta arvioimaan osin uudelta pohjalta. Poikkeuslain merkitykseen kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista aiheutuvien vaatimusten kannalta palataan myöhempana vielä erikseen.

Hallituksen esityksessä on suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskevassa luvussa tarkasteltu poikkeuslain säätämistä myös suhteessa perustuslakivaliokunnan

käytännössä silmällä pidettyyn poikkeuslakien välttämisen periaatteeseen . Tätä periaatetta valiokunta kuvasi perustuslain säätämiseen johtaneen esityksen käsittelyssä vuoden 1998 valtiopäivillä seuraavasti (pevm 10/1998 vp, s. 22-23):

”Valiokunta yhtyy esityksen perustelujen tavoin siihen sääntelyn lähtökohtaan, että poikkeuslakimenettelyn käyttöön suhtaudutaan pidättyvästi. Uusien, puhtaasti kansallisten perustuslaista poikkeavien lakien säätämistä tulee välttää (PeVL 1 a/1998 vp). Poikkeuslakimenettelyyn tulee turvautua vain erityisen poikkeuksellisissa tapauksissa ja pakottavista syistä. Poikkeuslain käyttöala onkin viime aikoina kytkeytynyt lähinnä kansainvälisten velvoitteiden valtionsisäiseen voimaansaattamiseen. Kansallisissa laeissa on joitain harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta huolehdittu siitä, että lakien sisältö saatetaan yhdenmukaiseksi perustuslain kanssa. Jos poikkeuslakeja tulevaisuudessa käytetään kansallisissa yhteyksissä, on valiokunnan mielestä ensisijaisesti pyrittävä säätämään poikkeukset perustuslaista voimassaololtaan ajallisesti rajoitettuina, siis määräaikaisina. ”

Perustuslakivaliokunnan kannanottoihin puhtaasti kansalliselta pohjalta säädettävien poikkeuslakien välttämistä on syytä suhtautua – ja suhtaudutaan – huolella ja arvostaen. Ne eivät kuitenkaan ole perustuslain säännösten - esim perusoikeussäännösten tai PL 73,1 §:ssä olevan ”rajatusta poikkeuksesta”- kohdan - tulkinnasta annettuja ratkaisuja, jotka oikeudellisesti sitovat myös täysistunnon päätöksentekoa, vaan muuten merkittäviä ja päätöksenteossa vaikuttavia kannanottoja. Ehkä asetelmaa voisi tässä suhteessa kuvata niinkin, että perustuslain normien tulkintaratkaisut perustuslakivaliokunnassa ovat valtiosääntöjuridiikkaa, joka voi oikeudellisesti sitoa täysistunnon päätöksentekoa, kun taas valiokunnan ratkaisut poikkeuslakien välttämistä ovat valtiosääntöpolitiikkaa, joka voi olla tosiasiallisesti merkittävää, mutta joka ei voi olla juridisesti sitovaa. Miten erilaisten kannanottojen merkityseroja tässä arvioidaankin, olen kuitenkin pitänyt tässä tarpeettomana arvioida ehdotettua poikkeuslakia erikseen poikkeuslakien välttämisperiaatteen kannalta.

Samankaltaisia näkökohtia voitaisiin esittää myös sen suhteen, miten päätetään siitä , käytetäänkö poikkeuslain säätämisessä PL 73 §:n 2 momentissa tarkoitettua kiireelliseksi julistamismenettelyä, vai ”tavallista” perustuslainsäätämismenettelyä, jossa lopullinen päätös asiasta siis jätetään tehtäväksi vaalien jälkeisessä eduskunnassa..Täysistunnolle kuuluvaa lopullista päätösvaltaa tässä asiassa, oli sitten kyse perustuslain muutoksen säätämisestä tai poikkeuslain säätämisestä , ei perustuslakivaliokunta voi oikeudellisesti mitenkään rajoittaa. - Oma asiansa käsillä olevassa tapauksessa on sitten se, että vahvat käytännön syyt puhuvat selvästi kiireelliseksi julistaen tapahtuvan päätöksenteon puolesta.

Edellä on puhuttu poikkeuslain säätämisen yleisestä valtiosääntöoikeudellisesta merkityksestä. Jos katsotaan, että hallituksen esityksessä tarkoitettu poikkeuslaki on PL 73 §:n 1 momentin mukainen rajattua poikkeusta perustuslaista koskeva laki, on tilanne sikäli selvä, että poikkeuslaki sisältönsä mukaisesti sovellettuna toteuttaa - saattaa voimaan - kaikki siinä tarkoitettut perustuslain säännöksistä poikkeavat normit. Toisaalta poikkeuslain säätäminen - tai ylipäätään jonkin kansallisen normin säätäminen - ei ole keino, jolla valtio voisi vapautua sitä sitovista kansainvälisoikeudellisista, esim. ihmisoikeuksia koskevista velvoitteista. Tämä on selvästi todettu myös esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa. Esim. s. 82 todetaan mm.:

”Perustuslain säätämisyjärjestyksen käyttö ei oikeuta poikkeamaan ihmisoikeussopimusten määräyksistä (HE 309/1993 vp, s. 27). Lisäksi perustuslain 23 §:stä seuraa, että edes poikkeusoloissa ei ole mahdollista säätää lailla sellaisia tilapäisiä poikkeuksia, jotka ovat Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden vastaisia. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on ratkaisukäytännössään painottanut valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 32 ja 33/1980) 27 artiklaa, jonka mukaan valtio ei voi vedota sisäisen oikeutensa määräyksiin perusteena valtiosopimuksen täyttämättä jättämiselle (ks. N.D. ja N.T. v. Espanja, 8675/15 ja 8697/15, kohdat 109 ja 190).” (Lyhyt samanlinjainen lausuma on myös s. 90)

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa on toisaalta kuitenkin myös kohtia, joissa näyttää siltä, että poikkeuslain sisällön hyväksyttävyydellä on katsottu voivan olla merkitystä Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta. Esim. s.98 todetaan mm.:

”Koska esitys rajoittaisi henkilön mahdollisuutta saattaa kysymys oikeuteen turvapaikasta käsiteltäväksi hallintomenettelyssä ja tuomioistuimessa alueella, jolla lakia sovellettaisiin, olisi esitys vähintään jännitteinen Suomea sitovien ihmisoikeusvelvoitteiden sekä EU-lainsäädännön kanssa, vaikka esitys sisältääkin tiettyjä keskeisiä oikeusturvaan kuuluvia elementtejä. Asiassa tulee arvioitavaksi sisältääkö esitys kuitenkin riittävät takeet oikeusturvalle, jotta se voitaisiin säätää perustuslain säätämisyjärjestyksessä.” (samankaltainen poikkeuslain sisällön ja kansainvälisten velvoitteiden suhdetta hämärtävä kommentti on myös s. 96)

Vaikka esityksen perustelut eivät kaikin kohdin ole johdonmukaisia, on tilanne - ja myös esityksessä nähdäkseni kyllä oikeaksi katsottu käsitys - selvä siinä, että kansallisella lailla, olipa se säädetty tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä tai perustuslainsäätämisyjärjestyksessä, ei voida vaikuttaa Suomea koskevien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden sisältöön. Onko sitten niin, että jos Suomen

viranomaiset noudattavat ehdotetun lain säännöksiä, he tulevat niin menettelemällä samalla toimimaan ei ainoastaan vastoin perustuslaista johtuvia velvoitteitaan, vaan myös vastoin Suomea sitovia kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita.? Hallituksen esityksen säätämisjärjestysperusteluissa todetaan lakiehdotuksen 5 §:ään ja 6 §:ään liittyen mm. (HE53/2024 vp, s.96):

”Ehdotetun poikkeussäännöksen avulla pyritään kuitenkin lähtökohtaisesti turvaamaan palauttamiskiellon noudattaminen tilanteessa, jossa kaikkien turvapaikkahakemuksia ei oteta vastaan, eikä jokaisen henkilön yksilöllistä tilannetta selvitetä perusteellisesti turvapaikkamenettelyssä..... Kuten edellä on todettu, ehdottomalla palauttamiskiellolla on asiallinen kytkentä mm. pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen ja tätä kautta oikeuteen hakea turvapaikkaa. Selvää on, että ehdotettu sääntely on jännitteisessä suhteessa turvapaikan hakemista koskevien kansainvälisten sopimusten kanssa.”

Lainatun kohdan lopussa pidettiin siis selvänä, että ehdotettu sääntely oli ”jännitteisessä suhteessa..... kansainvälisten sopimusten kanssa.” ”Jännitteisessä suhteessa” on mielenkiintoinen uusi ilmaus, joka nähtävästi on juuri tavattoman väljyytensä vuoksi katsottu käyttökelpoiseksi tavaksi määritellä joidenkin oikeudellisten ilmiöiden suhdetta. Ilmausta käytetään esityksen perusteluissa useissa kohdin. Ehkä ilmauksen toistuva käyttö osaltaan viittaa siihen, että myös esitystä laadittaessa on katsottu lakiehdotuksen olevan eri kohdissaan huonosti sovitettavissa yhteen Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Juuri esitettyyn voidaan liittää lähtökohta, joka on periaatteessa merkittävä, vaikka sen merkitys tässä yhteydessä voikin jäädä enemmänkin teoreettiseksi. Kun sanotaan, että Suomi on sidottu sitä koskeviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin, onko kysymys vain Suomen valtion olemisesta sidottu ja valtion velvollisuudesta lainsäädäntötoimin huolehtia siitä, että Suomen viranomaiset toimivat näiden velvoitteiden mukaisesti? Vai onko niin, että sidonnaisuus Suomea koskeviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin koskee Suomen valtiota ja suoraan myös ko. asioiden kanssa tekemisiin joutuvia Suomen viranomaisia - - konkreettisesti esim. niin, että Suomen valtion ko. viranomaiset ovat velvolliset toiminnassaan noudattamaan ihmisoikeusopimuksen määräyksiä sen sisältöisiksi ymmärrettyinä kuin ihmisoikeustuomioistuimen tuoreimmat ko. kysymyksessä relevantit ratkaisut osoittavat. Jo se edellä viitattu seikka, että valtio ei voi lainsäädäntötoimillaan vaikuttaa valtiota koskevien kansainvälisten velvoitteiden sisältöön, viittaa vahvasti siihen, että valtiota sitovat kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet sitovat suoraan myös ko. asioita hoitavia Suomen viranomaisia.

Jos lähdetään siitä, että Suomea sitovat kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet velvoittavat suoraan myös Suomen asianomaisia viranomaisia, ja samoin siitä, että Suomi ei voi omilla lainsäädäntötoimillaan vähentää näitä velvoitteita, ei nyt ehdotettu laki periaatteessa vaikuttaisi mitään Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden täyttämiseen Suomessa. Lähtökohtaisesti ei olisi estettä sille, että ehdotetun lain soveltamistilanteessa vedottaisiin johonkin Suomea sitovan ihmisoikeusvelvoitteen menettelyvaatimukseen. Käsittääkseni tämä ei kuitenkaan ole ollut tarkoitus, vaan tarkoituksena on ollut, että lakiehdotuksen mukaisissa tilanteissa sovelletaan vain lakiehdotuksen mukaisia menettelyjä.- Minusta tämä tilanne vaatisi perustuslakivaliokunnan selventävää , myös juridiset perustelut selvittävää kannanottoa..

Esityksessä on tuotu esille, että esim, turvapaikan hakua ja pakolaisuutta koskevat kansainväliset sopimusjärjestelyt ovat syntyneet oleellisesti nykyisistä oloista poikkeavissa tilanteissa ja ettei esim. nyt tarkasteltavana olevan välineellistetyn maahantulon kaltaista mahdollisuutta ole voitu noissa sopimusjärjestelyissä tai ihmisoikeussopimuksessa ottaa lainkaan huomioon. Tämä on varsin selvää. Selvää ei sen sijaan ole , mitä tästä asiointilasta seuraa tai ehkä pitäisi seurata. Mikään yhtäikaa nopea ja syväälleikävä muutos noudatettaviin normeihin ei juuri liene mahdollista: sopimustekstin muuttaminen on aikaa vievä prosessi ja tulkintavaltaa käyttävän elimen ”uudet” tulkinnat rajoittuvat helposti vain uusien tulkinnallisten joustojen hyväksymiseen joissain tilanteissa. Myös uudet normisäällöt, syntyivät ne sitten kirjoitetun normin muutoksina tai normin relevantin tulkinnan muutoksina, edellyttävät hyväksyttävyyttä, oikeudellisiin käytäntöihin ja odotuksiin sopivuutta.

Lakiehdotus on perustuslakivaliokunnassa lausunnon antamista varten. Periaatteessa valiokunnalla on tässä käytettävissään kaikki ne mahdollisuudet , joita valiokunnalla on lausunnonantajana yleensä käytettävissään. Valiokunta voi ehdottaa itse muutoksia lakitekstiin ja muutoksia säännösten perusteluihin tai antaa tällaiset muutokset tehtäväksi mietintövaliokunnalle. Jos mietintövaliokunnassa tehtävien muutosten tärkeys sitä vaatisi, perustuslakivaliokunta voisi edellyttää, että mietintövaliokunnan näin tekemät muutokset vielä saatettaisiin perustuslakivaliokunnan tarkastettavaksi, Käytännössä tämän lainsäädäntöhankeeseen erikoislaatuisuus ja aikataulusyöt

nähtävästi kuitenkin vaikuttavat paljon siihen, mitä kaikkea ja miten valiokunta lausunnossaan käsittelee.

Hallituksen esityksessä on perustelulausumia, jotka ovat, jos ilmaus tässä sallitaan, jännitteisessä suhteessa juridisissa kysymyksissä asianmukaisena pidettävän perustelun vaatimukseen. Pidän kuitenkin aiheellisena mainita tässä vain kaksi kysymystä, jossa minusta olisi tarpeen, että perustuslakivaliokunta vielä tarkastelisi asiaa ja lausuisi siitä. Toinen näistä on tehtäväkokonaisuus, joka lakiehdotuksen 5 §:ssä osoitetaan yksittäisen rajavartiomiehen asiaksi. Kysymys ei ole vain siitä, että tapauskohtaisen arvion tekeminen siitä, mikä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevan henkilön oikeuksien turvaamiseksi välttämätöntä, voi olla vaikea, aidosti paneutumista ja aikaa vaativa tehtävä. Kysymys on myös siitä, että tällaisia tapauskohtaisia arvioita voidaan joutua tekemään huomattavan suuria määriä ja merkittävästi myös aikataulupaineessa. Ja ennenkaikkea on kysymys siitä, että tässä tarkoitetuissa tapauskohtaisissa arvioissa ollaan tekemässä ratkaisuja, jotka ovat yksilön oikeuksien turvaamisen kannalta aivan oleellisen tärkeitä. Minusta valiokunnan tulisi tarkastella tässä kohden ehdotettuja säännöksiä ja järjestelyjä ja arvioida, onko henkilöresurssointi, koulutus, ohjaus ja valvonta asianmukaisesti järjestetty ja tarvitaanko asiassa mahdollisesti vielä säännösten tarkistuksia tai esitettyjen perustelujen täydentämistä.

Toinen asia, josta perustuslakivaliokunnan lausunnossa olisi vielä syytä huolehtia, on selvyyden tuominen asioihin, jotka on esityksessä jätetty asiallisesti epäselviksi tai ehkä vain virheellisten oletusten varaan. Tällainen asia on esityksessä ehdotettu laki, joka on käsittääkseni tarkoitettu ainoaksi laiksi, jota laissa tarkoitetuissa tilanteissa sovelletaan. Lakiehdotuksessa tarkoitetuissa tilanteissa ei ts. ole tarkoitus soveltaa kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista johtuvia normeja, jotka jäävät säädettäväksi ehdotetusta laista riippumatta edelleen voimaan. (Ehkä perustuslakivaliokunta voisi lausua siitäkin, että nyt ehdotetun lain säätäminen perustulainsäätämisyjärjestyksessä ei, toisin kuin esityksen säätämisyjärjestys-perusteluissa välillä annetaan ymmärtää, mitenkään vaikuta lain juridiseen statukseen suhteessa esim. kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista Suomelle aiheutuviin vaatimuksiin.)

Esityksen perusteluissa viitataan siihen, että osoittamalla esimerkiksi tällaisen lain

säättämällä määrätietoista varautumista välineellistetyn maahantulon torjumiseen Suomi voi ehkä päästä ennalta vaikuttamaan Venäjän kiinnostukseen järjestää tällaisia maahantuloja Suomen rajalle. Tällaisen vaikutuksen ounastelussa on ehkä toiveajattelua ja realismia rinta rintaan. Koko lakihanke tässä on hyvin epätavallinen. Ehdotettu laki tähtää jo nimikkeensäkin mukaisesti välineellistetyn maahantulon torjuntaan, Käytännössä laki on tarkoitettu torjumaan naapurivaltion sellaista Suomeen kohdistuvaa valtiollisesti organisoitua toimintaa , joka jo lähtökohdiltaan on ristiriidassa valtioiden hyviä naapurisuhteita koskevien tavanomaisten käytäntöjen kanssa. Kun lakihankkeen tavoite on tällainen, on vielä ehkä aiheellista lyhyesti katsoa minkälaisen kuvan varautumisestaan asiassa Suomi antaa ulkopuolisille.

Voidaan lähteä siitä, että Venäjällä on päätöksentekijöillä tarvittaessa käytettävissään kohtuullisen hyvä informaatio esim. siitä, miten Suomessa on varauduttu tai varaudutaan Venäjän taholta tulevan välineellistetyn maahantulon mahdollisuuteen. Tällaista informaatiota voi olla esim. tieto lainsäädännöllä järjestetyistä toimivaltuuksista ja siten myös tieto tästä lakihankkeesta, sen sisällöstä ja sen käsittelystä eduskunnassa ja miksei vaikka tieto siitä., että lakiehdotus on käsitelty perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Merkitsevää Suomen varautumista koskevaa informaatiota voi olla myös tieto siitä, että raja-asemien sulkeminen on edelleen mahdollista, tai tieto siitä, että rajavalvonnan henkilöstöresurssien riittävyttä saatetaan varmistaa kertausharjoituksia koskevilla järjestelyillä. Mahdollisesti merkittävää ei tässä olisi jokin yksittäinen tieto sinänsä, mutta merkitystä voisi olla sillä, kertyykö tiedoista käsitys määrätietoisesta ja toimintavalmiista varautumisesta välineellistetyn maahantulon torjumiseen.

,<